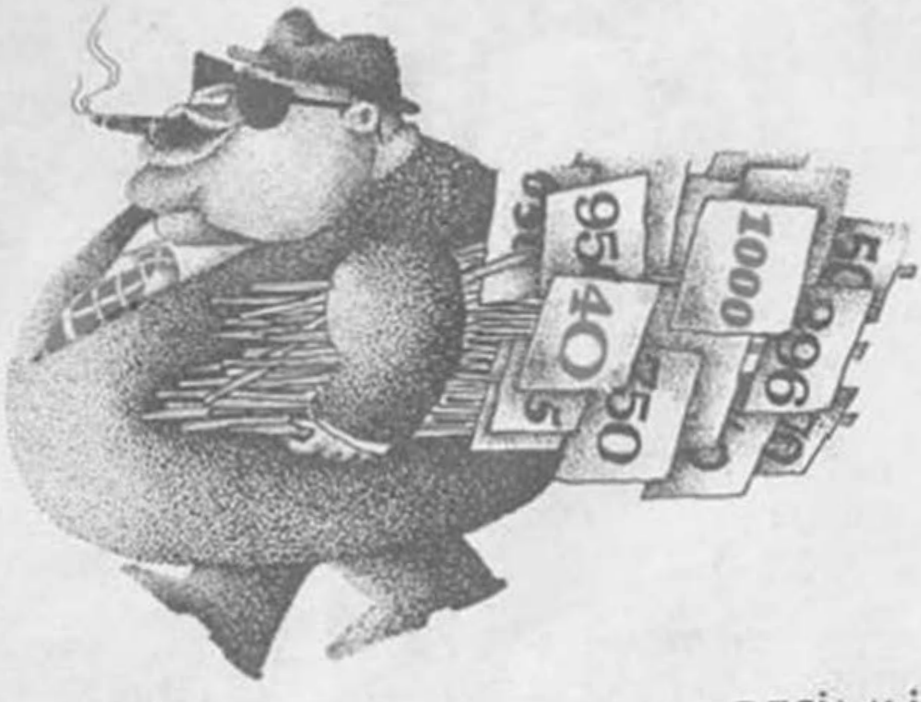
PAHALILIK

Yıldırım Koç

TİB TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ

RESİMLİ İŞÇİ DİZİSİ 1

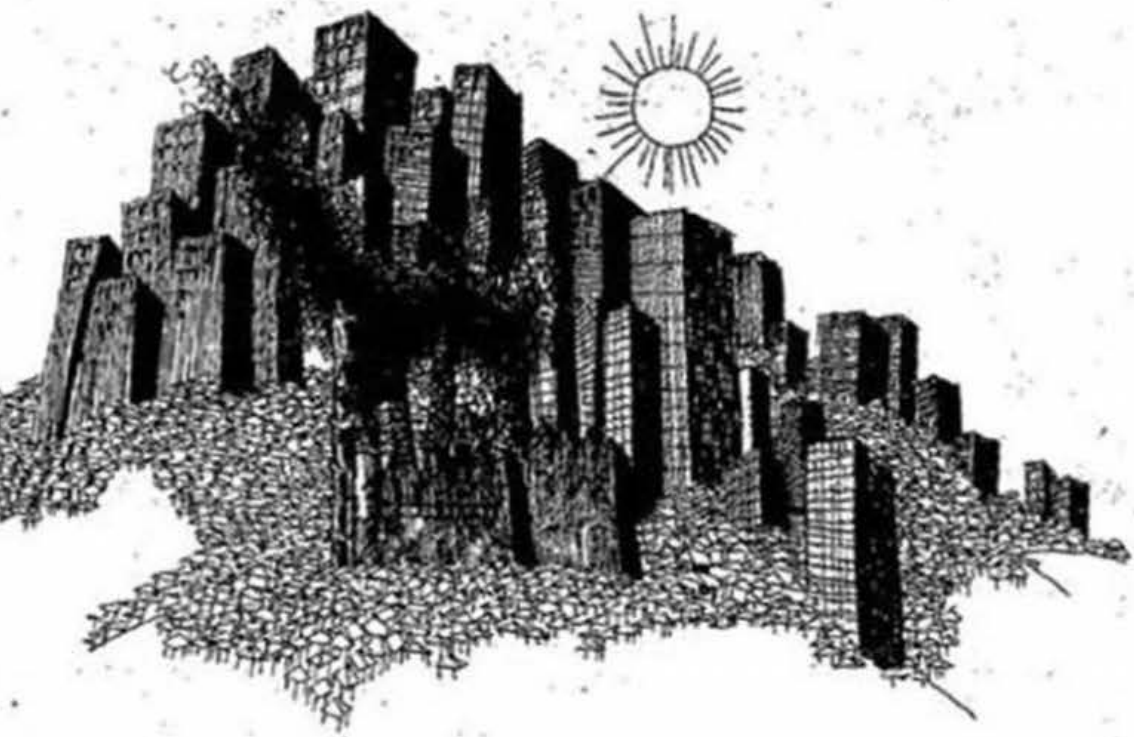
PAHALILIK

TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ

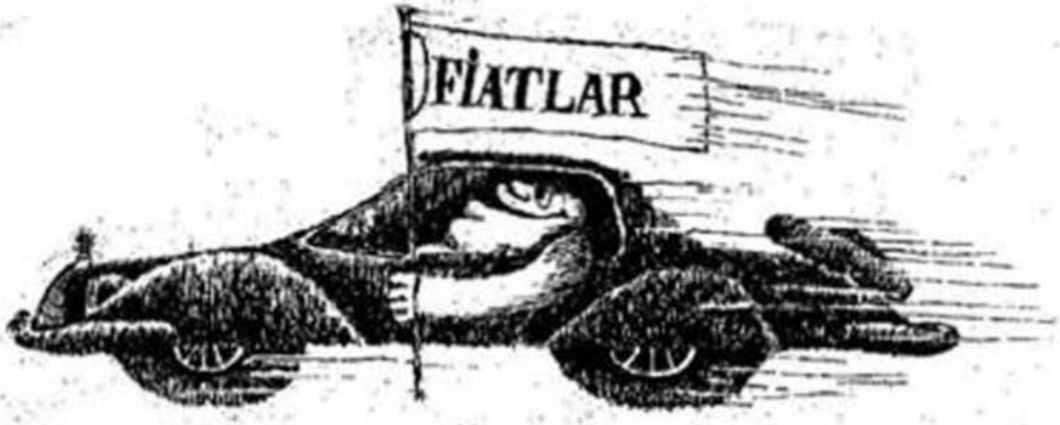
çizgileyen:
SELÇUK DEMİREL
düzenleyen:
ÜMİT GÜNDÜÇ

dizgi ve baskıya hazırlayan:
AYNAK YAYINEVİ(173878)
baskı:
ÜÇER OFSET MATBAASI(175528)

Hasan beyin emekliliğine şurada ne kalmıştı ki üç, bilemedin dört yıl. Bunca yıl çalışıp yorulduktan sonra bütün istediği, şöyle küçük, iki odalı, ama kendisinin olan bir evdi. Yıllar yılı kira vermekten, arada bir "kirayı arttırın yoksa çıkın" diyen ev sahiplerinden bıkmıştı... Hem canım kira vermeyip,borçlanmadan aybaşını şöyle rahat rahat getirmek hakkı değil miydi?... Ufak da olsa bir ev alabilmek için, bir kenara üç beş kuruş atması gerekti... Ama nerede? Yiyecek, içecek giyecek, elektrik su parası derken, bir de bakmışsın maaş bitivermiş.. Hasan bey, bir an kira vermeyen arkadaşlarını düşündü... Onların da pek kalır tarafı yoktu kendisinden, hele çocuğu olup da okutanlar.. Arkadaşları takılırlardı Hasan beye "bu pahalılık hepimizin canına okudu ama" derlerdi, "senin biraz işine yaradı galiba.. Akşamları eve dönerken gittikçe hafifliyorsun.." Ufak - tefek olan Hasan bey, bu şakalara biraz içerlerdi ama, doğruydu söyledikleri, her geçen gün alacaklarından biraz daha kısıntı yapmak zorunda kalıyordu. Onun asıl kızdığı, kızıp da birşey yapamadığı şu fiyatlardı. "Ah canına yandığımın dünyası" diye homurdanıyordu Hasan bey, "bana yetki verecekler ki, şu etiketlerdeki fiyatları bir bir çizip yerine yarı fiyatları yazacağım. Bak o zaman ne oluyor.."
Böyle birşey olmayacağını, olamayacağını kendisi de biliyordu ama, pahalılığın tam sebebi-

ni çıkartamadığından; kime kızacağını, kime öfkeleneceğini, ne yapacağını kestiremediğinden, söylenip duruyordu işte...
- "Kalk bakalım Hasan kalk." dedi kendi kendine,"hanım duymaz mutfaktan kapıyı.Şu ayak sesleri bizimkilerin galiba.."
Gerçekten de yeğeni Ahmet ile karısı Ayşe idi gelenler... Epeydir geleceklerdi de kısmet olmadıydı... Ne severdi şu Ahmet'i de, mert, dürüst çocuktu doğrusu...
- "Ne o amca" diye girdi Ahmet içeri, yengem evde yok mu?"
- "Yok canım, içeride, mutfakta, girin hele.."
- "E, o zaman niye keyifsizsin.. Pek tadın tuzun yok, hasta değilsin ya?"
- "Yok canım yok,onu da nereden çıkardın?" dedi Hasan bey, "yengen bulaşık yıkarken, ben de şurada oturmuş, düşünüyordum kendi kendime..."
- "Düşünüp, kimlere kızıyordun yine kimbilir.. De anlat be amca, anlat ki efkârın dağıla."
Hasan bey:
- Dur oğlum dur.. Geldiğinden beri sorguya çekersin beni. Ayşe nasılsın kızım? Hah bak yengeniz de geldi..
- " Hoşgeldiniz çocuklar " diyerek odaya girdi Mualla hanım, "kusura bakmayın, siz oturun Hasan ile, ben hemen kahvelerinizi yapar gelirim.."
- " Sağolasın yenge, sağolasın ya " dedi Ahmet şakacı bir sesle, "amcama ne yaptın da böyle düşünür durur?"

"Dokunma kadıncağıza" dedi Hasan bey, "benim derdim onunla değil, akşama kadar uğraşır, didinir, getirdiğimle yetinmeye çalışır, idaresine bakar. Öyle olduğu halde bir türlü bulamayız geçimin yolunu.."

- " Kim kaybetmiş ki biz bulalım " diye başını salladı Ayşe, " ortalık ateş pahası, herbirşey almış başını gider, çabala dur ki yetişesin.."

- " Öyle " dedi Ahmet, "evleneli kaç yıl oldu, Ayşe çalışır, ben çalışırım yine de yetiremeyiz.,. Nasıl yetirelim ki, evin eksikleri bir yandan, boğaz derdi bir yandan..."

- "Hah işte" dedi Hasan bey,"sabahtan beri sorar durursun ne düşünüyorsun, niye keyifsizsin diye... Kendin verdin işte cevabını... Aldığın üç kuruş maaşla, artan fiyatların ardını kovalayamazsan, yaya kalır yorgun düşersen, düşünürsün elbette. Düşünürsün de kızarsın da.... Yalniz benim mi, senin, onun, herkesin derdi bu oğlum. Hayat pahalı, güç yetmiyor..."

- Demek buydu neşeni kaçıran...

- Buydu ya...

- Doğrusun, haklısın söylediklerinde... Doğrusun ya bir yanlışın var.

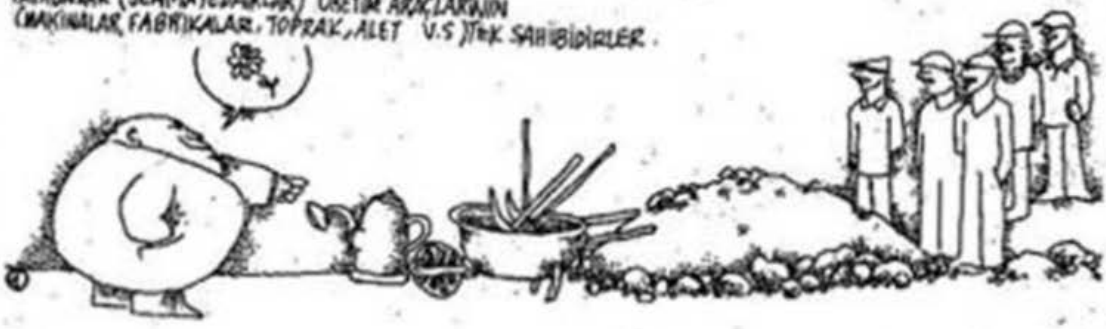
- Ne yanlışı?

- Pahalılık, herkesin, hepimizin derdi dedin az önce değil mi?

- Öyle dedim ya. Bunun neresi yanlış ? Sen de, Ayşe de zor yetiriyoruz demediniz mi?

- Dedik demesine ya; pahalılık, geçim güçlüğü, senin benim gibi dar gelirlilerin derdi. Paha-

PATRONLAR (SERMAYEDARLAR) ÜRETİM ARAÇLARININ (MAKİNALAR, FABRİKALAR, TOPRAK, ALET V.S.) TEK SAHİBİDİRLER.

ÜRETİM ARAÇLARINI ÇALIŞIR VAZİYETE GETİRİP ÜRETİM YAPARIZ.

DEMİRİ, ÇELİĞİ İŞLER, TOPRAĞA KAN VERİRİZ TOPRAĞA BUĞDAYI EKER BUĞDAYI EKMEK YAPARIZ

İLAÇ YAPARIZ, AYAKKABI, OTOMOBİL, KUMAŞ YAPARIZ, OCAKLARDAN MADEN ÇIKARIRIZ, ISINMAK İÇİN KÖMÜR, HAYATIN SÜRMESİ İÇİN ELEKTRİK, PETROL ÜRETİRİZ.

lilik kimin derdi? Emeğiyle, alın teriyle kazananların, hazırda yiyecek birşeyi olmayanların derdi amca... Ya bunun dışındakiler?
- Canım yanlış dediğin de bu muydu? Zenginleri diyorsun, parası bol olana pahalılık ne ki? Harca harca bitmez... Onlar da bizim gibi birşeyden beş yerine üç alacak, kısıntı yapacak değiller ya, güldürme adamı...
- Yapmazlar tabii... Dediğin gibi para bol onlarda.. Pahalılıktan niye yakınsınlar.. Tersine, işlerine gelir pahalılık onların..
- İşte şimdi anlamadım, iyi hoş paraları bol zenginlerin,dilediklerini pahalı da olsa alırlar dedik ya, niye işlerine gelsin onu anlamadım...
- Tabii gelir işlerine; fiyatlar arttıkça, büyük fabrika sahiplerinin,büyük tüccarların cebi doluyor. Fiyatlar arttıkça,hayat pahalılaştıkça onların da kârı artıyor. Anlayacağın,senin benim gibi emeğiyle geçinenlerin cebinden çıkan doğru onların cebine... İşte bunun için, pahalılık hepimizin derdi dediğinde, yanlışsın dedim... Vehbi Koç'lar, Güney Sanayi'nin sahibi Sapmaz'lar, fiyatlar arttı diye daha az yiyip giyecek değiller ya.. Tam tersine, pahalılık bizlerden aldığını onlara götürüyor, kasaları doluyor, kasaları...

Bu sırada kahve tepsisiyle odaya giren Mualla hanım, Ahmet ile Hasan beyin konuştuklarının bir kısmını duymuştu.
- "Ne o Ahmet" dedi, "ne anlatıyorsun amcana ?

Kim neyi alıp nereye götürüyor? Kimin kasası doluyor?.."

- Fiyatların artmasından, pahalılıktan söz ediyoruz yenge...

Konu çok ilgilendirmişti Mualla hanımı:

- Sorma evlâdım, sorma, başınızda ya, bilirsiniz; yüz lirayı bir bozdurduğumu hatırlıyorum, bir de bakmışsın bitivermiş. Geçenlerde, televizyonda fiyatların artmasından söz ediliyordu da, adamın biri, "işçi ücretleri arttırılınca tabii malların da fiyatı artıyor dediydi.... Adamın söylediği de yalan değil herhalde... Grev yapıyorlar, toplu sözleşme yapıyorlar, arttırıyorlar ücretlerini işçiler...

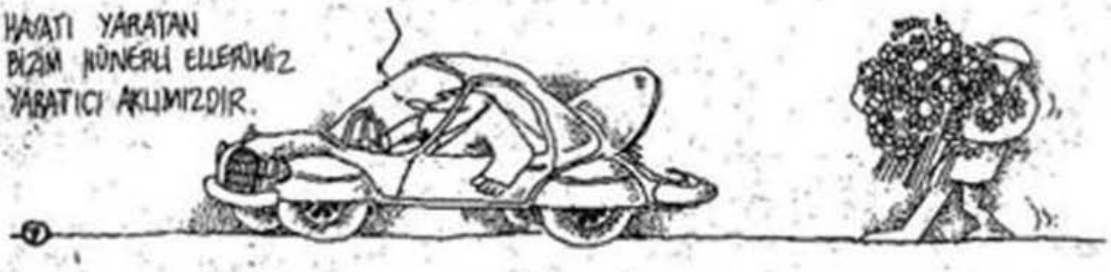
- Kimdi bunları söyleyen adam, hatırlıyor musun yenge?

- Adını bilemeyeceğim ama, işverenlerden biri idi. Adamcağız, "ücretler çok fazla, fabrikalar bu yükü kaldırmıyor, ister istemez fiyatları arttırıyoruz biz de" diye yakınıyordu... Dediğine göre, işçi ücretleri bu kadar artmasa fiyatlar da artmazmış, hayat pahalılığı da olmazmış...

- Yalan yenge, bütün bunlar yalan...

- Yalan mı? O niye?...

- Niyesi var mı yenge... İşte gözünün önünde, ben de işçiyim, Ayşe de.. Ücretlerimizi arttırıyorlar arttırmasına.. Ama fiyatları daha çok arttırıyorlar... Hergün eve daha az yiyecek götürüyorum, ayakkabımı biraz daha fazla giymeye çalışıyorum.. Ben işçiysem, sen de memur-

sun amca, bizim maaşları da arttırdılar, yaradı mı bir işine?

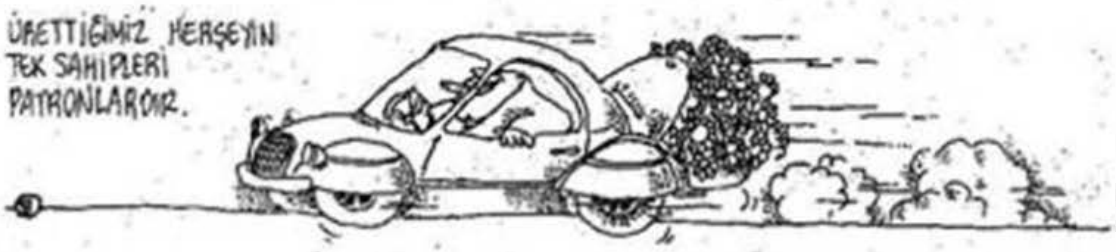
- "Ne gezer" dedi Hasan bey, "ağzına bir parmak bal çalıyorlar adamın, maaşım arttı diye tam sevinecekken, bir de bakmışsın fiyatlar almış başını gidiyor.. Bizim katsayı 8'den 9'a çıkarken fiyatlar iki katı oluveriyor.. Gel de yetiş yetişebilirsen."

- Gördün mü ya amca.. Dolamışlar dillerine işçinin ücretini, memurun maaşını... Sözde memur maaşı artınca, devlet harcamaları yükseliyormuş... Bunun karşılanması için de vergilerin arttırılması gerekiyormuş.. Bu da hayat pahalılığının bir başka nedeni imiş...

- "Bu adamlar şaşırmışlar oğlum" diye Mualla hanım Ahmet'in sözünü kesti, "pahalılığın suçunu, memur maaşına yaptıkları üç kuruş zamma bulacaklarına, gelsin de görsünler nasıl yaşadığımızı, aybaşını nasıl ederiz diye çabalamamızı..."

- Bilmezler mi sanırsın yenge, senden benden iyi bilirler.. Bilirler ya, işlerine böylesi gelir. Çünkü dedim ya, bizim; yaşamak için işgücünden başka satacak hiçbirşeyleri olmayan bizlerin hayatı zorlaştıkça, onların kesesi doluyor.. Onun için de büyük fabrika sahipleri, büyük tüccarlar, fiyatları arttırdıkça arttırıp, kârlarını çoğaltmaya bakarlar...

- İyi ya oğlum, dediklerin doğruysa, bu adamlar ne diye öyle söylüyorlar? İşçi ücretleri, memur maaşları artıyor da fiyatlar onun için yükseli-

yor diye?

- Ne sandın ya yenge, adamlar doğruyu söyleyip de sizi biz soyup soğana çeviriyoruz derler mi hiç?Hem pahalılığın altında ezilenleri, pahalılığın suçlusu gibi göstermekte başka amaçları var onların.

- "Daha ne amaçları olacak?"diye söze girdi Hasan bey, "anlattığın gibiyse atıyorlar ellerini cebimize, alacaklarını alıyorlar... İstedikleri de para değil mi zaten?"

- Para tabii.. Ama yaptıkları sömürünün farkına varılmasından da hoşlanmazlar. Bunun için de emekçi kesime iftira etmekten hiç çekinmezler... Yengem az önce söyledi ya; pahalılığın yükünü, işçi ücretlerine yapılan zamlara yüklüyorlar... Amaçları,emekleriyle geçinen tüm halkı birbirine düşürmek, bölmek.. Hem böylece, gözleri kendilerinden uzaklaştırmak... Bir ölçüde başarıyorlar da bunu... Bak, yengem inanmış onların söylediklerine. Pahalılığa sebep olduklarına inanıp belki de işçilere kızmıştır için için... Mualla hanım biraz suçlanmıştı ama, tam olarak da anlamamıştı Ahmet'in anlattıklarını,ikna olmamıştı.

- Ne bileyim ben, hani kızmadım da değil işçilere. Habire toplu sözleşme yapıp, ücretlerini arttırıp, fiyatların yükselmesine yol açıyorlar diye... Hem canım, halkı bölüp, birbirine düşürüp, ne geçecek ellerine? Herkes bu vatanın evlâdı değil mi, niye yapsınlar bunu?

- "Dur be hanım" diye Hasan bey karısının sözü-

nü kesti, "bak çocuk güzel güzel anlatıyor... Biz pahalılığın suçlusu yok oydu, yok buydu diye birbirimize düşerken, onlar daha bir rahat oynayacaklar fiyatlarla... Doğru mu anlamışım ha Ahmet?"

- Tastamam böyle amca... Hayat pahalılığından, bütün emekçiler, yani; işçiler, memurlar, esnaf ve zanaatkârlar, yoksul köylüler, köydeki küçük üreticiler şikâyetçi. Ya hayat pahalılığının sorumluları kimler? Onlar da;piyasadaki malları yapan büyük fabrikaların sahipleri, yani sermayedarlar, tüccarlar, büyük toprak ağaları, tefeci-bezirgânlar...

- "Bunlar da bayağı kalabalıkmış oğlum..." dedi Hasan bey.

- Yok be amca... Bu saydığım sömürücü azınlığın çeşitli tabakaları... Yoksa toplasan toplasan hepsi bir avuç eder. Sayıca azlar ama, ekonomik yönden güçlüler... Bütün üretim araçlarını, ülkenin kaynaklarını ellerine geçirmişler ki,deyme gitsin.. Hem bütün bunlar da yetmiyormuş gibi, yabancı sermaye sahipleriyle de işbirliği halindeler. İçli-dışlı olmuşlar, bütünleşmişler yabancı kapitalistlerle... O, ona kredi veriyor onun malına pazar buluyor... Kuzu sarması anlayacağınız... Elbirliği edip, sömürüyorlar tüm emekçi halkı.

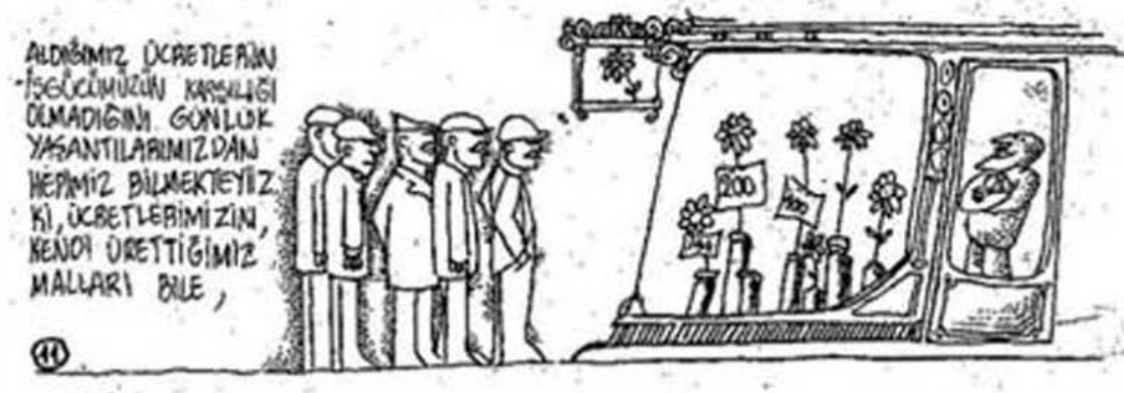
Hasan bey, oturduğu yerde bayağı kımıldanmaya başlamıştı... Hırslı hırslı:

- Peki oğlum, bunlara hiç mi karışan yok, hiç mi dur diyen yok ha?

- Bütün çabaları bu ya amca.. Dur diyecek emekçileri bölmek, susturmak.. Bir de yengem, "herkes bu vatanın evlâdı, niye birbirine düşürsünler milleti" diye soruyor. Düşünsenize bir; tüm emekçilerin, milyonlarca emekçinin bir olup, az önce söylediğim sömürücü azınlığın karşısına dikilip,"pahalılığın sorumluları sizlersiniz" diye hesap sorduğunu... Bundan çekinir, bundan korkarlar da onun için emekçileri bölmeye çalışırlar...
- "Aman evlâdım" dedi Muaİla hanım, "ben işçilere kızmışım, kızmamışım ne olacak? Ne değişecek sanki?"
Meseleyi bütünleyemiyordu kafasında.. Biraz biraz anlamış, aklı yatmaya başlamıştı Ahmet'in anlattıklarına ama, yine de bir yığın soru beliriyordu kafasında... Ahmet:
- Bak yenge, işçilerin dışında hayat pahalılığından yakınan öteki milyonlarca emekçinin, bu meselede işverenin söylediklerine inanıp, işçilerin karşısında yer aldıklarını, onları suçladıklarını düşünsene... Yalnız kalır işçiler. Bu durum, memurlar için de, öteki emekçi tabakalar için de söz konusu. Oysa tüm emekçi tabakalar, birbirlerinin mücadelesini desteklemeli.. Sömürücü azınlığın oyununa gelip, "pahalılık, yok ücretlere, yok maaşlara yapılan zamlardandır" yaygarasına kanıp bölünmemek gerek. Hem bu yaygaralarını tüm halka iletecek bir yığın araç var ellerinde... Radyo, televizyon, gazeteler, dergiler hep bunlara hizmet ediyor... Ekonomik

EVET ZAMLAR YAPILMIŞTIR,
BU ZAMLAR DURUP DURURKEN
YAPILMAMIŞTIR, MALÛMALİNİZDİR Kİ
BU ARADA İŞÇİ ÜCRETLERİNE YAPILAN
ÜCRET ARTIŞLARI BU ZAMLARIN
ENBİRİNCİ SEBEBİDİR BU PAHALI-
LIĞIN ÖNÜNE GEÇMEK İŞÇİ ÜCRET-
LERİNİ DONDURARAK
MÜMKÜN
OLUR
GAZETE
YENİGEN ZAM
*RADYO, TELEVİZYON, GAZETER, DERGİLER HEP BUNLARA HİZMET EDİYOR

güçleri olduğundan, bu araçları dilledikleri gibi kullanabiliyorlar... Emekçi halkı istedikleri yönde aldatabiliyorlar.

- "Gazeteyi, dergiyi anladım ama"diye söze girdi Mualla hanım,"radyo, televizyon niye onların elinde olsun. Benim bildiğim, bunlar devletin hem de tarafsız..." Hasan bey:

- Dur hanım,benim soracağım başka. Bazı hükümet yetkilileri de,senin anlattığın işveren temsilcisi gibi konuşuyor,onun söylediklerini tekrarlıyor... Bu ne iştir peki?

- "Tamam işte, birşey daha çıktı ortaya" dedi Ahmet, "hükümetin kimden yana olduğu belirdi açıkça... Sömürücü azınlıktan yana mı, sömürülen milyonlarca emekçiden yana mı olduğu çıktı ortaya. Bu, her ikinizin sorusunu da cevaplıyor değil mi? Ekonomik yönden güçlü olan egemen sınıflar, bütün köşebaşlarını ellerine geçirmiş - ler. Ülkenin bütün siyasal, sosyal düzenini de avuçlarının içine almışlar. Hükümetten tut, bütün eğitim, hukuk, haberleşmeye kadar pekçok kurumu kendi diledikleri yönde kullanıyor bu sömürücü azınlık. Yaptıkları sömürüyü gözlerden saklamak için de türlü türlü oyunlarla göz boyuyorlar.. Deminden beri sözünü ettiğimiz de emek cephesini bölmek için düzenledikleri oyunlardan biri. "

Mualla hanımın sorularının ardı arkası kesilmiyordu:

- Peki Ahmet, bu adamlara; büyük fabrika sahiplerine, tüccarlara bu kadar kızıyorsun ama, on-

lar olmasa bunca ihtiyacımızı nereden karşılarız? Çıkıyorsun çarşıya, herşey hazır, veriyorsun paranı alıp geliyorsun... Bir de olmasa, yiyecek, giyecek, kullanacak birşey bulamasan.. İnsan perişan oluyor.. Bak bir ara margarin bulamadık da ne kadar sıkıntı çektik. Ne yapacağımızı şaşırdık. Haksız mıyım?

Konuşulanları başından beri büyük bir dikkatle izleyen Ayşe, konu margarin kıtlığına gelince, hemen söze girdi. Çünkü .bu konuda fabrikadaki arkadaşlarıyla konuşmuş, tartışmış işin için - deki oyunları bir bir öğrenmişti...

- Sahi yenge ne yaptınız margarin kıtlığında?

- Ne yapacağız, tereyağı alamazsın çok pahalı.. Zeytinyağı ile, ayçiçek yağı ile idare etmeye çalıştık ama o da olmadı... Oradan buradan, el altından birkaç paket margarin bulmaya çalıştı amcan. Ama epey sıkıntı çektik.

Hasan bey yakınarak:

- "Yağ yok" diye başımın etini yiyordu yengen. Ama neyse,bollaştı da ben de rahat ettim, o da.

- "Peki" dedi Ayşe, "yeniden piyasaya çıktığında eski fiyatından margarin bulabildin mi yenge?" Mualla hanım:

- Yok kızım ne gezer... Artmış fiyatları... Ama kim bakar fiyatına ? Üç kuruş fazla veriyoruz şimdi, ama insan ihtiyacını karşılıyor hiç değilse. Hiç bulamamaktan iyi, almasan ne yapacaksın, onsuz da olmuyor ki?

- "Öyle ya, mecbursun margarin almaya, kullan - maya" dedi Ayşe, "ne kadar artarsa artsın fiya-

tını da ödemeye mecbursun değil mi yenge?"
- Ne yapayım kızım, yalnız ben değilim ya, herkes ödüyor aynı fiyatı... İstersen alma...
- Peki, sen kime ödüyorsun aldığın margarinin parasını?
- Bakkala tabii, kime olacak?
- Bakkal kimden alıyor margarini?
- Canım, kendisi yapmıyor ya, kim yapıyorsa ondan alıyor, getirip bize satıyor.
- Yani margarin yapan fabrikadan alıyor değil mi? Böylece, margarin fiyatları arttıkça bu fabrikanın sahipleri daha çok kazanıyor.. İstedikleri zaman malları piyasadan çekiyorlar. Bir süre sonra yeniden çıkarıyorlar.
- Aman Ayşe, evlâdım, olur mu hiç böyle şey? Malı varken niye satıp da para kazanmasın? Yok ki satmıyor adamcağız. Bakkallar filan hep böyle diyorlar.
- Yok olduğundan değil yenge, var da satmıyor, sürmüyor piyasaya. Sonra margarin yeniden bollaştı biliyorsun... Ama fiyatları da artmıştı o zaman. Herkes koşa koşa aldı margarini. Birkaç ay sıkıntısını çektiği için gözü fiyatı görmedi kimsenin. Demin sen de aynısını söylemedin mi?
- Söyledim canım ama, bir tane fabrika yok ya bunca margarini yapan? Senin dediğin gibi olsa biri fiyatımı arttıracağım diye satmazsa, öteki meydanı boş bulup satar malını... Hepsinin sözleşecek halleri yok ya?
- Dediğin doğru yenge, bir tane fabrika yok ama

bu fabrikaların hepsi birkaç elde, birkaç şirketin elinde toplanmış... Bunların anlaşması, söz birliği etmesi de o kadar zor değil... Çünkü sonuç, yani fiyatların artması hepsinin yararına.

Hasan bey; "pek aklım yattı benim bu işe" diye söze girdi:

- Benim bildiğim, şu Sana'yı, Vita'yı, Sanella'yı aynı şirket yapıyor. Hem isimleri de benziyor baksana... Hani bilmesen, hepsini başka adamlar yapıyor sanırsın...

- "Evet amca" dedi Ahmet de, " Ufa ile Turyağ'ı da tek bir şirket üretiyor."

- " Kim bu şirketlerin sahipleri? " diye sordu Mualla hanım.

- Bildiğim kadarını anlatayım yenge, demin amcamın saydığı Sana,Vita, Sanella'yı üreten Unilever-İş diye bir şirket... Bu şirketin sermayesinin yüzde yirmisi İş Bankası'nın. Geriye kalanı da bir Hollanda şirketinin, yani; yabancıların... Hani az önce diyordum ya, sermayedar dediğimiz sömürücü sınıflar yabancı sermaye sahipleriyle işbirliği halinde, içli-dışlı diye. İşte güzel bir örnek size... Turyağ diye bir şirket var, bu da Ufa ile Turyağ'ı üretiyor. Bu şirketin yarıya yakın hissesi de Yapı ve Kredi Bankası'nın. Geriye kalan kısmı ise, bir Alman şirketine ait. Yani, demin Ayşe'nin de anlattığı gibi, fiyat artışlarıyla bu şirketlerin sahipleri olan yerli ve yabancı sermayedarlar bizlerin, tüm emekçilerin sırtından kâr sağlıyor-

lar.. Almışlar piyasayı ellerine, dilediklerinde margarini çekiyorlar, artmış fiyatlarla yeniden sürüyorlar satışa...
- "İşte" dedi Ayşe yengesine dönerek, "bir-iki büyük şirket margarin piyasasını tekeline almış..."
- "Tekel dedin de kızım" diye Hasan bey Ayşe'nin sözünü kesti, "filitreli sigara bulamadığımızda, 2,5-3 lira fazlasını verip karaborsadan alıyorduk. Sonradan bollaştı ama, 7,5 lira oldu. İstersen alma, var mı başka çaren? Başka sigara yapıp satan yok ki? Tekel kaç lira diyorsa o fiyata alıp içeceksin, ya da hiç içmeyeceksin..."
- "Çok güzel bir örnek oldu bu amca" dedi Ayşe, "yani, sigarada tekel var değil mi? Tek-el' den üretiliyor... Başkası sigara yapıp satamaz, kanunen yasak bu. Margarin piyasasındaki durum da buna benziyor işte..."
- "Aman Ayşe" dedi Mualla hanım, "devletin tekeliyle neleri karşılaştırıyorsun? Sigara gibi, margarin yapıp satmayı yasaklayan kanun yok ya. Parası olan kurar fabrikasını, margarini yapar da satar da kim karışır?" Ayşe:
- Kimse karışmaz yenge, karışmaz ama öyle her fabrikayı kuran da, piyasayı eline geçirmiş olan büyük şirketlerin karşısında uzun süre dayanamaz. Margarin piyasasını elinde tutan birkaç şirket çok güçlü, rakip tanımıyor... Demin amcamın da söylediği gibi, TEKEL filitreli sigarayı piyasadan kaldırınca, başkası sigara ya-

GM
BP
MILLION
ITT
BANK

pıp satabildi mi? Yine beklediniz ki TEKEL yapsın... Fiyatı artsa da alıp içti herkes... İşte bu büyük şirketler dışında margarin üreten fabrikalar olsa bile, bunlar çok küçük olduğundan piyasada söz sahibi olamıyorlar. Yine bu büyük bir-iki şirketin mallarını piyasaya sürmesi bekleniyor...

- "Evet" dedi Ahmet, " gerçekten de bu iki şirket çok güçlü.. Bir yerde okumuştum geçenlerde; Türkiye'de yılda 210 bin ton margarin üretecek kapasite varmış. Bunun 100 bin tonuna Unilever-İş, 25 bin tonuna da Turyağ sahip. Yani bu iki şirket istedikleri anda piyasada margarin darlığı yaratabilirler. Biri çekerse, öteki şirketler satar malını diyordun az önce yenge... Gördün ya, senin sandığın kadar çok değil sayıları;daha doğrusu piyasayı elinde tutan iki,bilemedin üç şirket. Bunların da çıkarları için anlaşmaları hiç de zor değil. Yaptıkları da bu zaten.. Halkı margarin kullanmaya alıştırdılar, sonra aralarında anlaşıp piyasaya margarin vermediler. Bir süre sonra verdiler ama, fiyatları artmış olarak tabii. Margarin sıkıntısı çeken herkes, bu fiyatlara razı oldu. Hatta biraz da fazla alıp evine depoladı..."

- "Ne yapalım oğlum" dedi Mualla hanım, "ben de beş-on paket alıp attım eve, ne olur ne olmaz diye..." Ahmet:

- Herkes böyle yaptı yenge. Bu durumda ne oldu; margarin satışları birden bire arttı, hem de yüksek fiyatlarla.. Böylece margarin piyasasını

tekellerine almış yerli ve yabancı sermayedarların kârlarına kâr katıldı. Şimdi hala hayat pahalılığının nedeni"işçi ücretleridir" diyen işverene inanıyor musun yenge? Pahalılığı yaratan bu sömürücü sınıflardır derken bunu anlatmaya çalışıyordum...

- Ne bileyim evlâdım, öyle diyorlardı, bana da akla yakın geliyordu... Nereden bilirim ben, fabrika sahiplerinin böyle kafa kafaya verip de oyunlar çevirip fiyatları arttırdıklarını.. Hem yalnız Türk de değil, yabancısı da var işin içinde.. Peki margarinde böyle, ya öteki mallar? Ne alsan ateş pahası..

- "Öteki mallar için de aynı" dedi Ahmet, "kullandığımız pekçok malın üretimi, piyasaya hakim olan birkaç büyük şirketin elinde... Yani bunlar, TEKELCİ SERMAYEDARLAR ürettikleri malın tekelini elinde tutan büyük sermaye sahipleri,diledikleri gibi fiyatları arttırıp, büyük kârlar sağlıyorlar..." Mualla hanım:

- Bu adamların yaptıklarını, halkı soyduklarını sen bilirsin de hükümet bilmez mi? Hükümet niye engel olmaz dilediklerı gibi fiyatları arttırmalarına?

- "Aman hanım " dedi Hasan bey sinirli sinirli, "hükümet ancak maaşımdan vergi kesmesini bilir. Yoksa,seni soymuşlar, sömürmüşler umurunda mı?"

- "Doğru dedin amca" dedi Ahmet,"az önce konuştuk ya bunu, hükümet kimin hükümeti? Bu sömürücü azınlığın hükümeti zaten.Kendi sınıfının çıkarlarını engeller mi hiç? Fabrika patronunun

sömürüsüne karşı bir grev olsa, bu devletin polisi, askeri engellemeye kalkar. Değil ki, sermayedarlara karşı emekçilerin çıkarlarını koruyacak..."

- "Canım, bu kadar da yüklenmeyin hükümete" dedi Mualla hanım, "vergisini alıyorsa, vatandaşa hizmet ediyor. Yol yapıyor, okul yapıyor... Tabii senden benden alacak bunların parasını... Ama bir de şu pahalılığı durdurabilse.." Ahmet:

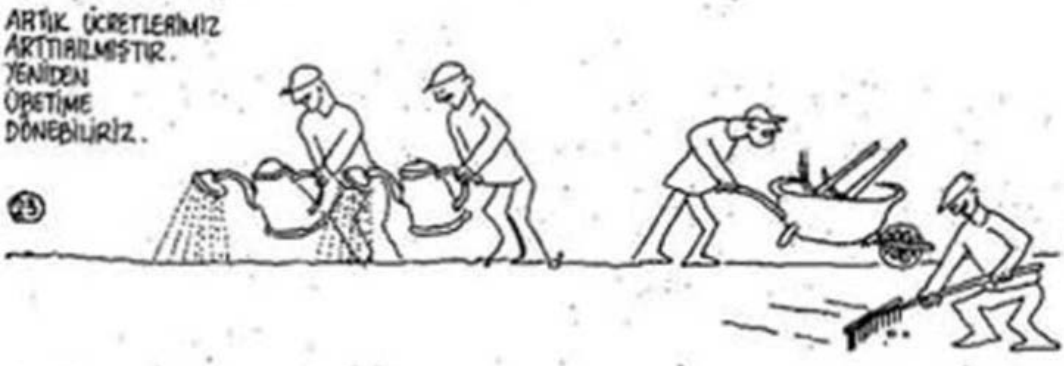
- Yüklenmeyin diyorsun ama yenge,vergileri senden benden, emekçilerden alıyor. Büyük toprak sahipleri, tefeciler veriyorlar mı vergilerini? Hayır.. Büyük sermaye sahiplerine ise, yasalarla ayrıcalık tanımış; çok az vergi ödüyorlar, hatta kaçırıyorlar. Sonra, diyorsun ki; hükümet bu vergilerle vatandaşa hizmet götürüyor... Oysa, emekçilerin sırtından toplanan vergilerin bir kısmını, bu vergisini bile tam olarak ödemeyen sermaye sahiplerine veriyor hükümet...
- "Olur mu böyle şey" dedi Mualla hanım, " hem gerektiğinden az vergi ödesinler, hem de bizim ödediklerimizi alsınlar. Olacak şey mi bu?"
Ahmet:
- Oluyor yenge, oluyor. Hem de devlet kendi eli ile yapıyor bunu.Senden aldığını sermaye sahiplerine veriyor teşvik diye... Bunlar yurtdışına mal mı satıyor,yatırım mı yapıyor, hemen teşvik diye para veriyor devlet... Teşvik için verilen bu paranın karşılanması, daha da arttırılması için devlet vergileri arttırıyor, yükleniyor emekçilere... Bunun sonucunda hayat pahalılanı-

yor. Yani sonuçta, pahalılığın sorumlusu, yine bir avuç sermayedar, yine sömürücü azınlık...
Ahmet'in bütün bu anlattıklarından sonra, Hasan beyin kafasında birçok şey açık seçik belirmeye başlamıştı. Hele kendisinden kesilen vergilerin nereye gittiğini de öğrendikten sonra, iyiden iyiye kızmış, sinirlenmişti... Hasan bey:
- Bir de koca koca yazıyorlar yok efendim, "VERGİLENDİRİLMİŞ KAZANÇ KUTSALDIR", "VERGİ KALKINMANIN TEMELİDİR" diye.. "SİZ VERİN BİZ YİYELİM" diye yazsalar ya... Yazmazlar tabii... Uyandırmadan nasıl soyarız bu halkı diye oyunlar düzenleyen adam açığa vurur mu yaptıklarını?
Mualla hanım, kocasının söylediklerini doğrularcasına kafasını salladı.. Ama, çözemediği şeylerin tümünü sormak, öğrenmek istiyordu. Ahmet'e döndü:
- Peki oğlum, hammaddelerin fiyatları arttı, onun için malların fiyatları da artacak tabii diyorlar. Bu da mı yalan?
Ahmet hafifçe gülümsedi, ve:
- Yenge, sermayedarların tarafını tutar gibi

bir halin var. Onlara hak verir gibi soru soruyorsun.
- "Yok evlâdım" dedi Mualla hanım, "benim taraf tuttuğum falan yok. Doğrusunu bilmeyince, ne söylerlerse, ne duyarsam inanıyorum. Hem öyle şeyler söylüyorlar ki, aklına yakın geliyor insanın..." Ahmet:
- Şaka yaptım yenge, haklısın tabii... Onlar da yalanlarını akla yakın söylüyorlar ki, herkes

inansın... Hammadde fiyatlarının artması doğru olmasına doğru, ama bu hammaddeleri yapanlar yine bu tekelci sermayedarlar. Yine onlar kazanıyorlar yani...

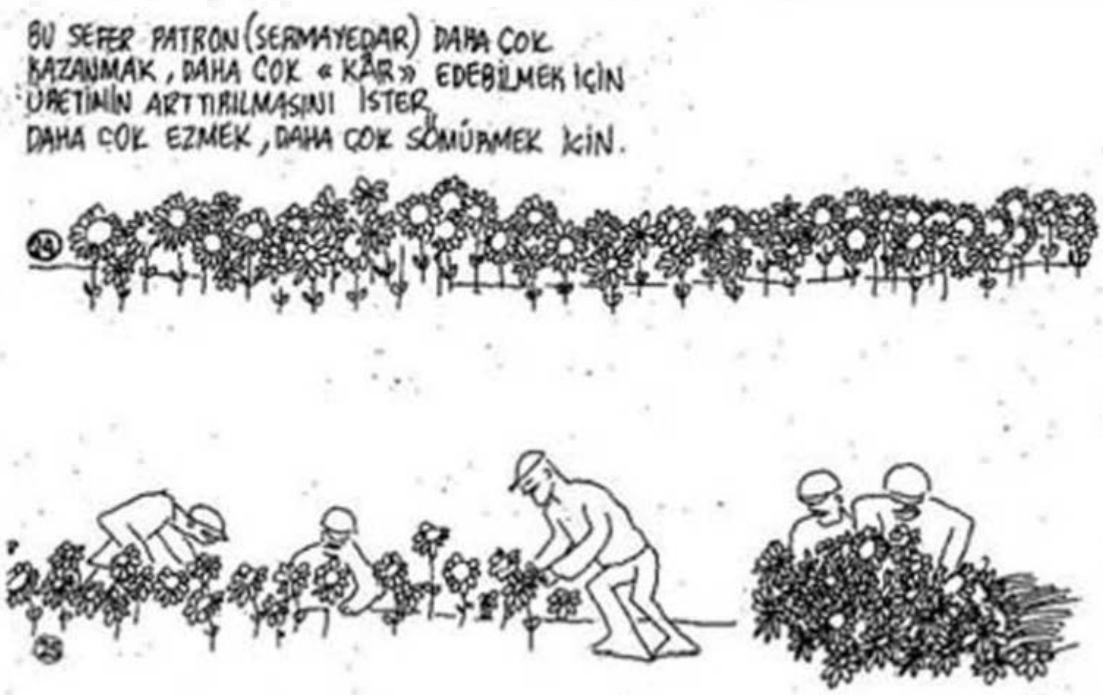
- "Bak yenge" diye söze girdi Ayşe, "ben deterjan fabrikasında çalışıyorum. Bize gelen hammaddeler, yabancı tekelci şirketlerden geliyor. Yani hammaddelerdeki fiyat artışı da yine tekelci sermayedarların yararına. Meselâ; Turyağ şirketi margarinin yanısıra, Tursil ve Persil deterjanlarını da üretiyor. Hammaddesini de yabancı şirketlerden alıyor. Yalnız deterjan için değil, kullandığımız pekçok malın hammaddesi, ya da yedek parçası yabancı tekellerden çok yüksek fiyatlarla alınıyor. Kısacası, yine tekelci kapitalistler çıkıyor karşımıza..."

- "Evet" dedi Ahmet, "bunlar pahalılığın yükünü işçi ücretlerine yüklediklerinde merak edip araştırdım, Türkiye'de bir malın üretilmesi için 100 lira harcanıyorsa, bunun ortalama olarak 11 lirası işçiye veriliyor; ücret diye... İşçi ücretleri dedikleri gibi çok artsa, diyelim ki iki katına çıksa, fiyatlar sadece yüzde 11 artar... Oysa, fiyat artışları bunun kat kat üstünde...."

Mualla hanım:

- Peki piyasadaki malların fiyatlarının artması böyle... Ya ev kiralarına ne demeli, onlar da arttıkça artıyor?

- Nedeni yine aynı, ev yapımında kullanılan hemen bütün malzemeyi tekeller üretiyor... Demir, çimento, boya, lavabo gibi malzemeleri üretip,

çok yüksek fiyatlara satıyorlar... Böylece, hem evin fiyatı hem de kirası yükseliyor tabii... Yabancı tekeller yerlileriyle birleşmişler... Kullandığımız malların kenarına, köşesine bakın üzerinde "TÜRK MALI" yazar bazılarının. Gerçekte ise, yabancı ya da onlarla ortaklaşa çalışan yerli tekelcilerin ürettikleri mallardır bunlar. Yabancı tekelçi kapitalistler de uzakta değil zaten... İşte Ford, Siemens, Philips, Good Year Uniroyal, Fiat, Shell, Mobil Oil... Daha birçoğu almış çevremizi.

- "Ahmet'in saydığı bu isimleri reklâmlarda bol bol duymuşsunuzdur" diye söze girdi Ayşe:

- Reklâmlar da, fiyatların artmasına yol açıyor.

Mualla hanım:

- Evet, evet ne çok reklâm var? Radyoda, televizyonda, gazetelerde hep reklâm dolu. Herkes kendi malını övüyor. Hangisini alacağını şaşırıyor insan. Ama pahalılık ile ne ilgisi var reklâmın ? Adam kendi kesesinden veriyor reklâmın parasını, öyle değil mi?

- "Tabii kendi kesesinden veriyor ama" dedi Ahmet,"reklâm için verdiği milyonlarca lirayı sat-

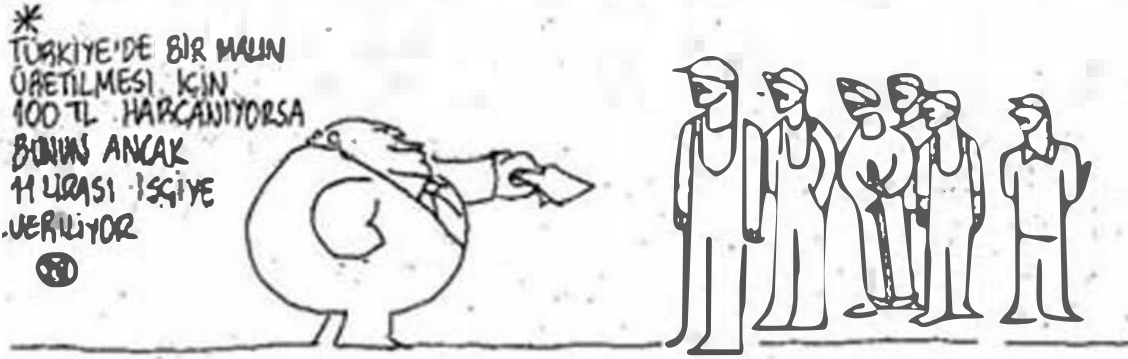
tığı malın fiyatına ekleyip,senin benim sırtından çıkarıyor yine..."

Mualla hanımın soracakları bitmiş gibiydi:

- Sabahtan beri konuşuyoruz, hangi taşı kaldırsak altından sermayedar dediğin büyük fabrika sahipleri çıkıyor. Bu adamlar dört bir yanımızı sarmış da farkında değiliz.Biz de kirayı arttırıyor diye, ev sahibine kızarız. Yiyeceğe zam geldi mi bakkala, kasaba kızarız...

- " Doğru " dedi Hasan bey, "siz gelmeden önce ben de düşünüp, kendi kendime söylenip duruyordum oğlum... Bunca yıl çalıştım, bir ev sahibi olmak bir yana,şöyle bir oh diyemeden göçüp gideceğiz neredeyse... Ama, hayat niye bu kadar pahalı, geçinmek için niye bunca sıkılırız bir türlü tam olarak bulamıyordum... Konuştuğumuz iyi oldu... Herkes başka birşey diyor. Gazete başka yazıyor, televizyon başka söylüyor. Yok şunun için, yok bunun için hayat pahalı diye... Hiçbiri de birbirini tutmuyor. Demek bir avuç kapitalist kurmuş düzenini, çarkını işletiyor tıkır tıkır... Bu arada da olan bize oluyor tabii. İyi ya Ahmet hiç mi bunları önlemenin,kur-

dukları çarkı bozmanın yolu yok?"
- Olmaz olur mu amca ? Ama onlarla mücadele etmek için önce herkesin bu düzeni iyice kavraması,kimin nasıl sömürdüğünü iyice bilmesi gerek. Bilmediğin düşmanla nasıl savaşırsın? Bak, sen de, yengem de konuşmamızın başında neden geçim güçlüğü çektiğinizi, kimler tarafından sömürüldüğünüzü açık-seçik bilmiyordunuz... Öyle değil mi yenge?
- Doğrusun oğlum, ama bu adamlar çok becerikli demek ki, oyunlarını bir güzel gizliyorlar. Gel çık çıkabilirsen işin içinden... Hem kızacaksın yine "onlardan yana mısın?" diye ama, şimdi biliyorum da ne olacak? Amcanın dediği gibi kurmuşlar düzenlerini, işliyor tıkır tıkır...
- Oyle deme yenge,bır tek senin değil ama, milyonlarca işçinin, köylünün, dar gelirli memurun emekçinin bu sömürünün bilincine vardıklarını, düşmanlarını tanıdıklarını düşünsene bir... Dedim ya, sömürenler azınlıktalar... Güçleri ceplerindeki paradan, sermayelerinden geliyor. Emekçiler ise milyonlarca... Sömüren onlar, sömürülen biz emekçiler... Bu iki sınıfın çıkar-

ları çatışıyor hep. Onların yandaşları biz değiliz, yabancı kapitalistler. Birlik olup daha da arttırıyorlar sömürülerini. Kârlarını çoğaltmak için tüm emekçi sınıf ve tabakaları soymak zorundalar. Bu soygunla birlikte de hayat pahalılanıyor. Onların karşısında güçlü olmak, onlarla mücadele edebilmek için; pahalılığın, işsizliğin, açlığın sorumlularının kimler olduğunu herkese, tüm emekçilere anlatmamız gerek... Emekçiler bu soygunu anladıkları oranda, amcamın dediği gibi tıkır tıkır işleyen sömürü düzeni parazit yapmaya, bozulmaya başlayacak. Sömürücü sınıfın elinde birçok olanaklar var bugün... Ama onların haksız olduğunu kavradıkça haklı olmamız güç verecek bize. Onun için "bilip de ne olacak ? " deme yenge. Çok şey olur, çok... En önemlisi, onların yararına değil, biz emekçilerin yararına işleyen bir düzenin kurulması için herşeyden önce, hangi sınıfların kimleri, nasıl sömürdüğünü bilmek gerek...

- " Haklısın oğlum " dedi Mualla hanım, " güzel anlattın... Herşey birbirine zincirleme bağlı sanki, birbirinin içinde... Daha önce hiç böyle

düşünmemiştim... Herşeyi ayrı ayrı, birbirinden kopuk ele alınca içinden çıkamıyor insan..."
Hasan bey de memnundu kafasındaki soru işaret - lerinin bir kısmı aydınlandığı için. Şimdi artık pahalılığın, geçim güçlüğünün nedenlerini, bu düzenin kimlerin yararına çalıştığını biliyorlardı her ikisi de. Ama bu kez de bir başka şeye takılmıştı akılları... Bütün bunları öğrenmeleri onlara bir görev yüklüyordu. Ne demişti Ahmet; "SÖMÜRENLERİN KARŞISINDA GÜÇLÜ OLMAK İÇİN, ONLARIN KİM OLDUĞUNU, NASIL SÖMÜRDÜKLERİNİ TÜM EMEKÇİLERİN BİLMESİ GEREK... GEREK Kİ, BİZ DE BİLİNÇİMİZLE BİRLİK OLALIM, GÜÇLÜ OLALIM... ANCAK O ZAMAN ÜSTESİNDEN GELEBİLİRİZ BU SORUNUN..."
Haklıydı Ahmet, sonuna kadar haklıydı... B i l diklerini, öğrendiklerini çevrelerindeki herkese anlatmalıydılar. Çalıştığı fabrikada işçi temsilcisi olan Ahmet'in bu sorumluluğunu paylaşma isteği haz vermişti onlara... Konuklarını geçirirken Hasan bey de, Mualla hanım da daha önce akıllarına takılan birçok şey üzerinde yeniden, Ahmet'in anlattıklarının ışığında, yeni bir bakış açısıyla düşünmeye başlamışlardı...

*ÜCRETLERİMİZ ARTTIKTAN SONRAKİ HAYATIMIZIN RESMİDİR

ÇİZER NOTU: İŞÇİ KARDEŞLERİM, ELİMDEN GELDİĞİNCE ÇİZGİLERLE, HAYAT PAHALILIĞINI, HAKLARIMIZI, ANCAK ÖRGÜTLÜ VE KARARLI MİCADELEMİZ SONUCUNDA ALABİLECEĞİMİZİ ÜCRETLERE YAPILAN ZAMLARLA, FİYATLARA YAPILAN ÇOK YÜKSEK ZAMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİYİ ANLATMAYA ÇALIŞTIM. ANLATIMA KOLAYLIK SAĞLAMASI İÇİN DE BAZI SEMBOLLER KULLANDIM. ÖRNEĞİN, ÜRETİM ARAÇLARINI, KAZMA, KÜREK, TIRMIK, EL ARABASI, TOPRAK VE BU ÜRETİM ARAÇLARINI KULLANARAK ÜRETTİĞİMİZ ÜRÜNÜ DE ÇİÇEKLE ANLATMAYA ÇALIŞTIM.

EN KOLAYINDAN BASLA ÖĞRENMEYE.
COKTAN GELDI ZAMANI.
SAKIN GECIKTIK FALAN DEME!
ALFABE YETMEZ AMA, ÖĞREN ONU.
BASLA BIR KEZ VE DAYAN!
VE NE YAP YAP, ÖĞREN HERSEYI.
VE NE YAP YAP, BASA GEC!

SÜRGÜNDE MISIN, ÖĞREN!
ZINDANDA MISIN, ÖĞREN!
MUTFAKTA MISIN, ÖĞREN!
ALTMISINDA MISIN, ÖĞREN!
VE NE YAP YAP, BASA GEC!

SEN, EVSIZ BARKSIZ, OKULA GIT!
SEN, TIR TIR TITREYEN, YUT BILGIYI!
SEN, AC VE CIPLAK, AL KITABI ELINE!
BIR SILAHTIR SANA O,
SARIL ONA, BASA GEC!

SIKILMA, ARKADAS, ARASTIR, SOR!
KULAK ASMA HER SÖYLENENE,
GÖZÜNÜ DÖRT AC, KENDIN GÖR!
BIR SEYI KENDIN ÖĞRENMEDIN MI,
ONU BILMIYORSUN DEMEKTIR!

IYI BAK SU HESABA,
SENSIN ONU ÖDEYECEK OLAN!
HER KOLTUKTA OTURANA MIM KOY.
NASIL GELMIS ORAYA. SOR SORUSTUR!
VE NE YAP YAP, BASA GEC!

FIYATI 2,5 TL.